

Gatukontoret i Stockholm ställer olagliga villkor för korvförsäljare

Sammanfattning

För att få driva korvstånd krävs tillstånd från polisen och kommunen. Själva tillståndsbeviset utfärdas av polisen, som har att låta kommunen yttra sig i tillståndsfrågan. Kommunen har enligt ordningslagen vetorätt i tillståndsfrågor samt rätt att ställa villkor för att tillgodose de intressen som kommunen har att bevaka i frågor om skötseln av den offentliga platsen, markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. Kommunen har också möjlighet att uppmana polisen att återkalla tillståndet, om kommunen anser att det är av särskild vikt att detta görs.

Kommunen i Stockholm har uppfattningen att det förekommer oegentligheter i korvståndsbranschen och vill därför ha kontroll över dem som driver korvstånd. Men kommunen ställer tillståndsvillkor som går utöver vad kommunen har lagligt stöd för. Myndighetsutövningen är godtycklig och missgynnar en form av servering framför en annan.

Fallet

Den företagare som vill sälja korv i ett mobilt korvstånd i Stockholms stad måste ha två tillstånd. Det ena tillståndet utfärdas av miljöförvaltningen och är kopplat till en specifik näringsidkare. Tillståndet kostar 1 500 kronor och tillståndets syfte är att miljöförvaltningen på fältet skall kunna kontrollera hygien i korvstånden.

Det andra tillståndet utfärdas av polisen (se Fakta). Polisen utfärdar tillståndet enligt ordningslagen och gäller en specifik plats. Syftet är att polisen skall kunna göra en bedömning av om platsen är lämplig ur bland annat trafiksäkerhets- och ordningssynpunkt. Ordningslagen säger att polisen skall inhämta yttrande från kommunen innan tillstånd ges. Det är kommunen som skall medge upplåtelse rätt för den offentliga platsen. Kommunen har vetorätt samt rätt att ställa villkor för att tillgodose de intressen som kommunen har att bevaka i fråga om skötseln av den offentliga platsen. Kommunen kan till exempel kräva att platsen hålls ren och städad och att korvståndet inte är i vägen för förbipasserande.

Gatu- och fastighetskontoret i Stockholms kommun menar att det i korvståndsbranschen förekommer oredovisad försäljning av korv och läsk samt otillåten handel med upplåtelseätter. Därför vill kommunen ha kontroll över dem som driver korvstånd. Men kommunen ställer villkor i korvståndsägarnas tillståndsbevis som går utöver vad kommunen har lagligt stöd för.

Kommunen kräver att den som i tillståndsbeviset står som ansvarig anordnare alltid finns tillgänglig då försäljning pågår, antingen genom att vara närvarande på platsen eller att vara nåbar på telefon. Kommunen kräver också att ersättare till den ansvariga anordnaren, såsom anställda och vikarier, finns namngivna i polisens tillstånd.

Under våren 2003 har gatu- och fastighetskontoret föreslagit en höjning av upplåtelseavgiften för korvstånden. Ett korvstånd disponerar 1,5 m² och i city är upplåtelseavgiften för detta 16 640 kronor per år. Enligt Gatu- och fastighetskontorets förslag skall avgiften höjas till 36 000 kronor. En sådan höjning skulle innebära att korvförsäljaren betalar en årlig kvadratmeterhyra

på 24 000 kronor. Det kan jämföras med genomsnittshyran för en lokal i city som ligger på cirka 3 100 kr per m².

Företagarombudsmannens bedömning

- Det är naturligtvis en hedervärd ambition att försöka stävja brottslighet, om sådan förekommer. Men kommunen bör inte skapa sådana villkor så att det blir alltför komplicerat att bedriva försäljning av korv i mobila korvstånd. En ägare av korvstånd måste kunna vara frånvarande på grund av sjukdom, semester, vård av sjuka barn eller dylikt utan att därmed mista hela sin inkomst. Det är helt orimligt att begära att tillståndsinnehavaren ska kunna ange eventuella vikarier ett år i förväg. Om kommunen vill agera mer företagervänligt bör den nöja sig med anmälan om vikarie när behovet uppstår.
- Den höjning av korvståndens upplåtelseavgift som kommunen aviserat förefaller orimlig. En sådan höjning skulle innebära att kommunen tar ut en årlig kvadratmeterhyra på 24 000 kronor. Det vore istället rimligare att upplåtelseätterna auktioneras ut på marknadsmässiga villkor. Då skulle dessutom hyran automatiskt anpassas till platsens läge ur försäljningssynpunkt. Det skulle ge ett bättre system där bra försäljningslägen kostar mer än lite sämre lägen.

Fakta

Ordningslag (1993:1617)

3 kap.

1 § En offentlig plats inom detaljplanelagt område får inte utan tillstånd av polismyndigheten användas på ett sätt som inte stämmer överens med det ändamål som platsen har upplåtits för eller som inte är allmänt vedertaget.

2 § Polismyndigheten skall inhämta yttrande från kommunen innan tillstånd ges för att ta i anspråk en offentlig plats. Om kommunen avstyrker ansökan, får tillstånd inte meddelas. Om kommunen för tillstyrkan uppställer villkor enligt 15 §, får tillstånd meddelas endast om det förenas med dessa villkor.

15 § När kommunen yttrar sig enligt 2 § får den ange villkor som behövs för att tillgodose de intressen som kommunen har att bevaka i fråga om skötseln av den offentliga platsen, markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. I fråga om ersättning för användningen av en offentlig plats gäller särskilda bestämmelser.

16 § (Andra stycket) Om kommunen har yttrat sig enligt 2 § skall beslutet innehålla erinran om möjligheten att överklaga kommunens beslut enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900).

18 § Polismyndigheten får återkalla ett tillstånd,

2. om tillstånd har meddelats enligt 1 § och det är av särskild vikt för kommunen att det återkallas.

Kommentar om vad som hänt efter publicering:

Något beslut om höjning av upplåtelseavgiften har ännu inte fattats av Stockholms stads fullmäktige. Branschorganisationen Torg- och marknadshandlarnas ekonomiska förening, Tomer, har uppgett till Företagarombudsmannen att Gatu- och fastighetskontoret tidigare aviserat att frågan skulle tas upp på ett fullmäktigesammanträde den 9 september. Avgiftshöjningen kom dock aldrig upp på dagordningen. Någon odelad framgång har inte nåtts, men beslut i frågan är tills vidare skjutet på framtiden.